

Tło projektu:

Z perspektywy badań historycznych zarówno Poematy Homerowe, jak i *Mahābhārata* stanowią istotne wyzwanie, a jednocześnie oferują nieoceniony wgląd w świat archaicznej Grecji i starożytnych Indii. Dlatego też, od początków nowoczesnych badań historycznych, problem relacji między światem przedstawionym w eposach a realiami epoki stanowił kluczowe zagadnienie dla badaczy. Niniejszy projekt jest częścią większej inicjatywy badawczej realizowanej przez Kierownika Projektu. Obejmuje on systematyczną analizę referencjalności poetyckiej, która w przyszłości może zostać uzupełniona przez zestawienie danych zebranych z eposów z wynikami badań archeologicznych.

Cele projektu:

Projekt bada, w jaki sposób *Odyseja* oraz *Virātaparvan* (na szerszym tle *Mahābhāraty*) przedstawiają heroiczną przeszłość, a zarazem subtelnie odnoszą się do realiów zamierzonej publiczności. Celem jest zbadanie, jak te eposy tworzą, wykorzystują i rozwijają napięcie między stylizowanym światem epickim a współczesnym doświadczeniem ich słuchaczy. Podejście to kwestionuje tradycyjne założenia dotyczące pochodzenia istotnych anachronizmów w tych utworach, pokazując, że niektóre niespójności w eposach mogą być wytłumaczone walorami literackimi tych tekstów, a nie złożoną historią ich powstawania.

Główna hipoteza badawcza:

Poeci *Odysei* i *Mahābhāraty* celowo wprowadzali do narracji elementy, które rezonowały z doświadczeniami ich odbiorców, tworząc tematyczne i emocjonalne pomosty między epicką przeszłością a współczesnym im światem. Odniesienia te nie są wynikiem niekonsekwencji poety czy poetów – jak często sądzono – lecz elementami zamierzonej strategii literackiej.

Ramy teoretyczne i metodologia:

- Uznając cenny dorobek studiów oralnych, projekt zakłada, że eposy te można uznać za spójne kompozycje literackie, służące jako przykłady tekstów wywodzących się z literatury ustnej (ang. oral-derived texts), a nie przykłady dynamicznej tradycji oralnej.
- W toku analizy wykorzystywane będą pojęcia takie jak zamierzona publiczność (Iser), referencjalność tradycyjna (Foley) oraz narzędzia narratologiczne (de Jong, Mangels).
- Kluczowym pojęciem dla tego projektu jest „referencjalność nie-tradycyjna” (Węcowski, w odniesieniu do Homera), czyli przypadki, w których poemat odzwierciedla świat odbiorców, a nie heroiczną przeszłość.
- Napięcie między światem epickim a odniesieniami do współczesnej rzeczywistości jest tu traktowane jako świadomy środek poetycki, mający na celu tworzenie między tymi rzeczywistościami współzależności, wywoływanie emocji i dostarczanie rozrywki.
- Kierownik Projektu zakłada, że *Virātaparvan* stanowi interesujące „pęknięcie” w epickim świecie, bardziej odzwierciedlające realia współczesne niż inne księgi *Mahābhāraty*, co czyni jego analizę szczególnie istotną dla niniejszego projektu.

Perspektywa porównawcza:

- Mimo różnic, *Odyseja* i *Virātaparvan* współdzielą istotne cechy narracyjne i poetyckie, częściowo za sprawą wspólnego dziedzictwa indoeuropejskiego oraz konwencji gatunkowej eposu.
- Projekt zakłada zastosowanie metod wypracowanych w innych dziedzinach badań, takich jak koncepcja „referencjalności nie-tradycyjnej” wprowadzona przez Węcowskiego przy analizie Poematów Homerowych, do analizy *Mahābhāraty*.

Plan badawczy:

- Określenie cech charakterystycznych normatywnego świata epickiego w eposach
- Analiza „referencjalności nie-tradycyjnej” w *Virātaparvanie*.
- Przeprowadzenie analizy „referencjalności nie-tradycyjnej” w *Odysei*.
- Zbadanie napięcia między zamierzoną publicznością a światem epickim w obu tekstach.
- Porównanie wzorców i różnic w referencjalności poetyckiej.
- Interpretacja i synteza wyników badania.

Oczekiwane rezultaty:

- Stworzenie pomostu między badaniami nad tradycją eposu greckiego i sanskryckiego oraz świeże spojrzenie na poetykę obu tradycji.
- Zaproponowanie metodologicznie rzetelnej alternatywy wobec tradycyjnych wyjaśnień historycznych dotyczących obecności istotnych anachronizmów w eposach.
- Pogłębienie rozumienia sposobu, w jaki poeci epicy konstruowali swoje narracje tak, aby rezonowały u ich publiczności.

Zespół, współpraca międzynarodowa i upowszechnianie wyników:

- Projekt kierowany przez Kacpra Lepionkę, pod opieką Marka Węcowskiego (historia Grecji / Poematy Homerowe, Uniwersytet Warszawski) oraz Simona Brodbecka (badacza *Mahābhāraty*, Cardiff University).
- Projekt obejmuje wyjazdy badawcze do ważnych ośrodków akademickich w Berlinie, Oksfordzie, Londynie i Edynburgu.
- Wyniki badań będą prezentowane na konferencjach i publikowane w renomowanych czasopismach naukowych.